

Lagrådsremiss

Ändrade regler om introduktionsperiod och legitimation för lärare och förskollärare

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 20 februari 2014

Jan Björklund

Eva Lenberg
(Utbildningsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås ändringar i skollagen (2010:800) och lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).

Skollagen föreslås ändras så att legitimation ska kunna meddelas direkt efter en lärar- eller förskollärarexamen. Det ska alltså inte längre vara ett krav att en lärare eller förskollärare har genomfört en introduktionsperiod och i övrigt bedöms som lämplig att bedriva undervisning för att en legitimation ska kunna meddelas. För att nyexaminerade lärare och förskollärare ska få stöd även fortsättningsvis föreslås att huvudmännens nuvarande skyldighet, att på begäran ge en anställd lärare eller förskollärare en introduktionsperiod för att kunna ansöka om legitimation, ska ersättas med en motsvarande skyldighet ifråga om en nyanställd lärare eller förskollärare som har en behörighetsgivande examen och som är ny i yrket.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juni 2014.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	7
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Nuvarande reglering	8
5	Ändrade regler om legitimation och introduktionsperiod för lärare och förskollärare	10
6	Följdändringar	17
7	Ikraftträdande	18
8	Konsekvenser	19
9	Författningskommentar	21
9.1	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)	21
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	23
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian Ändrade regler om introduktionsperiod och legitimation för lärare och förskollärare U2013/7686/S	24
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	25
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	29

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800),
2. lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800) dels att 2 kap. 16 och 16 b §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 kap. 22 a §, samt närmast före 2 kap. 22 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
16 §¹

Statens skolverk ska efter ansökan meddela legitimation till en lärare eller förskollärare som

1. har behörighetsgivande examen,

2. med tillfredsställande resultat har genomfört en introduktionsperiod om minst ett läsår eller motsvarande på heltid inom undervisning som i huvudsak svarar mot examen, och

3. i övrigt är lämplig att bedriva undervisning.

Introduktionsperioden enligt första stycket 2 ska i stället vara en termin eller motsvarande på heltid om läraren

1. har en examen på forskarnivå eller motsvarande utländsk examen, och

2. har undervisat som lärare vid ett universitet, vid en högskola, inom skolväsendet eller inom motsvarande utbildning i Sverige eller i ett annat land.

Skolverket ska efter en ansökan som avses i första stycket eller en ny ansökan komplettera en lärares eller förskollärares legitimation

Statens skolverk ska efter ansökan meddela legitimation till en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen.

Skolverket ska efter en ansökan som avses i första stycket eller en ny ansökan komplettera en lärares eller förskollärares legitimation

¹ Senaste lydelse 2013:823. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

med behörighet utöver behörighet som följer av en examen som anges i första stycket 1, om han eller hon med tillfredsställande resultat har gått ytterligare behörighetsgrundande utbildning. Detta gäller oavsett när utbildningen har slutförts. På motsvarande sätt ska Skolverket komplettera legitimationen med ytterligare behörighet om läraren eller förskolläraren på annan grund ska anses ha sådan behörighet.

Lärarens eller förskollärarens behörighet att bedriva undervisning i skolväsendet ska anges på legitimationen.

med behörighet utöver behörighet som följer av en examen som anges i första stycket, om han eller hon med tillfredsställande resultat har gått ytterligare behörighetsgrundande utbildning. Detta gäller oavsett när utbildningen har slutförts. På motsvarande sätt ska Skolverket komplettera legitimationen med ytterligare behörighet om läraren eller förskolläraren på annan grund ska anses ha sådan behörighet.

16 b §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om introduktionsperioden och lämplighetsprövningen enligt 16 § första stycket 2 och 3.

Regeringen får meddela föreskrifter om att legitimation får meddelas trots att kraven i 16 § första eller andra stycket inte är uppfyllda när det gäller lärare eller förskollärare med lång erfarenhet av undervisning i skolväsendet, lärare som bedriver undervisning i dans, teater eller rörelse och drama samt lärare som genom en behörighetsförklaring är behöriga för ett visst slag av anställning. En sådan legitimation får kompletteras med behörighet enligt 16 § tredje stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter i samband med ansökan om legitimation och komplettering av legitimation.

Regeringen får meddela föreskrifter om att legitimation får meddelas trots att kravet i 16 § första stycket inte är uppfyllt när det gäller lärare som genom en behörighetsförklaring är behöriga för ett visst slag av anställning. En sådan legitimation får kompletteras med behörighet enligt 16 § andra stycket.

Introduktionsperiod

22 a §

En huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen ska se till att läraren eller förskolläraren i omedelbar anslutning till

² Senaste lydelse 2013:823. Ändringen innebär bl.a. att första stycket upphävs.

att anställningen påbörjas genomför en introduktionsperiod inom undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens behörighet, om inte läraren eller förskolläraren tidigare har genomfört en sådan introduktionsperiod.

Första stycket gäller inte lärare och förskollärare som anställs för att med stöd av 17 eller 18 § eller föreskrifter som meddelas med stöd av 13 § tredje stycket bedriva viss undervisning utan att vara behörig enligt 13 § första stycket. Om läraren eller förskolläraren inom samma anställning övergår till att bedriva undervisning som han eller hon är behörig för, ska dock huvudmannen se till att läraren eller förskolläraren genomför en sådan introduktionsperiod som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om introduktionsperioden och om ytterligare undantag från första stycket.

Denna lag träder i kraft den 15 juni 2014.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

dels att 35 § ska upphöra att gälla,

dels att 34 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kraven i 2 kap. 16 § första stycket 2 och 3 i den nya skollagen gäller inte lärare eller förskollärare som

1. före den 1 juli 2011 har avlagt behörighetsgivande examen eller har fått ett behörighetsbevis av Högskoleverket, och

2. har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare eller med arbetsuppgifter som liknar undervisning inom skolväsendet.

En lärare eller förskollärare som avses i första stycket ska till en ansökan om legitimation föga ett yttrande eller intyg över tjänstgöring enligt samma stycke 2. Yttrandet eller intyget ska ha utfärdats av huvudmannen eller av rektorn eller förskolechefen vid den eller de skolor eller förskolor där läraren eller förskolläraren har tjänstgjort.

34 §³

Huvudmannens skyldighet enligt 2 kap. 22 a § i den nya skollagen gäller inte lärare eller förskollärare som

1. före den 1 juli 2011 har avlagt behörighetsgivande examen eller har fått ett behörighetsbevis av Högskoleverket, och

2. har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare eller med arbetsuppgifter som liknar undervisning inom skolväsendet.

Denna lag träder i kraft den 15 juni 2014.

³ Senaste lydelse 2013:824. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utgiftsområde 16 s. 56) att den avsåg att återkomma till riksdagen med förslag om att genomförd introduktionsperiod för lärare och förskollärare framöver inte ska krävas för att erhålla legitimation. Inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har promemorian Ändrade regler om introduktionsperiod och legitimation för lärare och förskollärare (U2013/7686/S) utarbetats. Promemorian har remissbehandlats och ett remissmöte hölls den 24 januari 2014. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Minnesanteckningarna från remissmötet samt en sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (dnr U2013/7686/S).

4 Nuvarande reglering

Enligt nuvarande reglering måste en lärare eller förskollärare som huvudregel ha praktiserat och arbetat i skol- eller förskoleverksamhet i flera sammanhängande perioder innan han eller hon kan få en anställning som lärare eller förskollärare utan tidsbegränsning. Han eller hon ska dels ha deltagit i den verksamhetsförlagda delen av lärar- eller förskollärarytbildningen, dels ha genomfört en s.k. introduktionsperiod efter att han eller hon har fått sin examen. Det finns också vissa bestämmelser om undantag från kravet på introduktionsperiod.

Verksamhetsförlagd utbildning

År 2011 infördes fyra nya examina: grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen och förskollärarexamen. I examensordningen i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) anges vilka krav som ska uppfyllas för respektive examen. I centrum för de nya examina står krav på såväl gedigna ämneskunskaper som pedagogisk skicklighet. Dessa krav nås genom både teoretiska och verksamhetsförlagda utbildningsdelar. Dessa delar ska tillsammans bilda en helhet där teori och praktik knyts ihop.

Krav på introduktionsperiod som villkor för legitimation

Huvudregeln i skollagen (2010:800) är att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, endast den som är legitimerad och behörig får bedriva undervisning och endast den som är legitimerad får sätta betyg ensam (2 kap. 13 och 20 §§ samt 3 kap. 16 § skollagen). De krav som uppställs för att Statens skolverk efter ansökan ska meddela legitimation till en lärare eller förskollärare är att han eller hon 1) har en behörighetsgivande examen, 2) med tillfredsställande resultat har genomfört en introduk-

tionsperiod om minst ett läsår eller motsvarande på heltid inom undervisning som i huvudsak svarar mot examen och 3) i övrigt är lämplig att bedriva undervisning (2 kap. 16 § första stycket). Om läraren har en examen på forskarnivå eller motsvarande utländsk examen och har undervisat vid ett universitet, vid en högskola, inom skolväsendet eller inom motsvarande utbildning i Sverige eller i ett annat land ska introduktionsperioden i stället vara en termin eller motsvarande på heltid (2 kap. 16 § andra stycket).

Regleringen i skollagen kompletteras av bestämmelser i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (behörighetsförordningen).

Huvudmannens skyldigheter i fråga om introduktionsperioden

En huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som önskar genomföra en introduktionsperiod för att kunna ansöka om legitimation ska se till att läraren eller förskolläraren får genomföra denna (4 kap. 1 § behörighetsförordningen). Läraren eller förskolläraren ska under sin introduktionsperiod få stöd av en mentor som ska vara legitimerad lärare eller legitimerad förskollärare. Rektorn eller förskolechefen ska se till att det finns en plan för introduktionsperioden (4 kap. 2 § behörighetsförordningen).

Ansökan om legitimation

En lärare eller förskollärare som ansöker om legitimation ska till sin ansökan om legitimation foga ett yttrande eller intyg över sin lämplighet att undervisa. Yttrandet eller intyget ska ha utfärdats av rektorn eller förskolechefen vid den eller de skolor eller förskolor där läraren eller förskolläraren har genomfört sin introduktionsperiod eller har tjänstgjort. Av yttrandet ska det framgå om läraren eller förskolläraren bedöms lämplig att bedriva undervisning (4 kap. 5 § behörighetsförordningen).

Undantag från kravet på introduktionsperioden i lagen om införande av skollagen

I lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) finns övergångsbestämmelser för vissa lärare och förskollärare med äldre utbildning. Där framgår bl.a. att kraven på genomförd introduktionsperiod och lämplighet att undervisa inte gäller för lärare eller förskollärare som före den 1 juli 2011 har avlagt en behörighetsgivande examen eller fått ett behörighetsbevis utfärdat av dåvarande Högskoleverket enligt äldre bestämmelser (34 §). Ett behörighetsbevis är ett bevis över utländsk lärar- eller förskolläraryt utbildning som ensam eller tillsammans med yrkeslivserfarenhet motsvarar behörighetsgivande utbildning. Dessa lärare eller förskollärare ska ha arbetat minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare i skolväsendet eller i verksamhet eller med arbetsuppgifter som liknar undervisning inom skolväsendet. Lärarna eller förskollärarna ska också till en ansökan om legitimation foga ett yttrande eller ett intyg över tjänstgöringen, utfärdat av huvudmannen eller rektorn eller av förskolechefen där läraren eller förskolläraren har tjänstgjort. Om det gäller en anställning där

arbetsuppgifterna liknar undervisning inom skolväsendet ska intyget eller yttrande lämnas av arbetsgivaren.

Undantag från kravet på introduktionsperioden i behörighetsförordningen

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 2 kap. 16 b § första stycket skollagen meddela föreskrifter om bl.a. introduktionsperioden. Med stöd av detta bemyndigande har regeringen meddelat föreskrifter om att viss tjänstgöring ska anses som en genomförd introduktionsperiod (se t.ex. 4 kap. 4 § behörighetsförordningen).

Enligt 2 kap. 16 b § andra stycket skollagen får regeringen meddela föreskrifter om att legitimation får meddelas trots att kraven på en behörighetsgivande examen, introduktionsperiod och lämplighet att bedriva undervisning inte är uppfyllda när det gäller vissa lärare och förskollärare. Detta gäller lärare och förskollärare med lång erfarenhet av undervisning i skolväsendet, lärare som bedriver undervisning i dans, teater eller rörelse och drama samt lärare som genom en behörighetsförklaring är behöriga för ett visst slag av anställning. En behörighetsförklaring är en förklaring som dåvarande Skolöverstyrelsen kunde meddela enligt den numera upphävda skolförordningen (1971:235), om det förelåg särskilda skäl. En sådan förklaring innebär att en person som inte uppfyllde villkor för behörighet som gällde för ett visst slag av tjänst som lärare, ändå skulle anses vara behörig till sådant slag av tjänst.

Med stöd av bemyndigandet i 2 kap. 16 b § andra stycket skollagen har regeringen i behörighetsförordningen meddelat föreskrifter som innebär att vissa lärare och förskollärare undantas från de krav på genomförd introduktionsperiod och lämplighet som ställs upp i skollagen för att legitimation som lärare eller förskollärare ska kunna meddelas. När det gäller lärare som genom en äldre behörighetsförklaring har behörighet för ett visst slag av anställning undantas dessa även från kravet på behörighetsgivande examen (se p. 11, 13 och 15 i övergångsbestämmelserna till behörighetsförordningen).

5 Ändrade regler om legitimation och introduktionsperiod för lärare och förskollärare

Regeringens förslag: Skollagen ska ändras så att legitimation efter ansökan ska meddelas till en lärare eller en förskollärare som har en behörighetsgivande examen. Det ska inte längre vara ett krav att en lärare eller förskollärare har genomfört en introduktionsperiod och i övrigt bedöms som lämplig att bedriva undervisning för att en legitimation ska kunna meddelas.

För att nyexaminerade lärare och förskollärare ska få stöd även fortsättningsvis föreslås att huvudmännens nuvarande skyldighet, att på begäran ge en anställd lärare eller förskollärare en introduktions-

period för att han eller hon ska kunna ansöka om legitimation, ska ersättas med en skyldighet för huvudmännen att se till att en nyanställd lärare eller förskollärare som har en behörighetsgivande examen genomför en introduktionsperiod inom undervisning som i huvudsak svarar mot hans eller hennes behörighet. Introduktionsperioden ska genomföras i omedelbar anslutning till anställningens påbörjande. Dessa krav gäller dock inte om läraren eller förskolläraren tidigare har genomgått en sådan introduktionsperiod. Kravet ska inte heller gälla om läraren eller förskolläraren anställs för att bedriva viss undervisning som han eller hon inte är behörig för. Om läraren eller förskolläraren inom samma anställning övergår till att bedriva undervisning som han eller hon är behörig för, ska dock huvudmännen se till att läraren eller förskolläraren får en introduktionsperiod.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om introduktionsperioden och om ytterligare undantag från huvudregeln om introduktionsperiod.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att introduktionsperioden ska avse undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens examen.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Specialpedagogiska skolmyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen, Sameskolstyrelsen, Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Ale, Gävle, Hallstahammars, Helsingborgs, Herrljunga och Trollhättans kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Friskolornas riksförbund, Sveriges Skolledarförbund, Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Tornedalingarnas Riksförbund.*

Södertörns högskola anför att den främsta anledningen till att högskolan stöder förslaget är att en lärares eller förskollärares lämplighet bedöms under utbildningen. En utfärdad examen innebär ett kvitto på att studenten har fullgjort de krav som specificeras i högskoleförordningens examensbeskrivningar och bedömningen av studentens lämplighet för professionen bör anses vara gedigen. *Stockholms universitet* välkomnar förslaget. Universitetet anser att den nuvarande ordningen, som innebär att en annan part än lärosätena har det slutliga ansvaret för slutexamineringen, inte är bra.

Sveriges Skolledarförbund, som ställer sig bakom förslaget, framhåller att förbundet redan tidigare betonat att introduktionsperioden inte på något sätt får ersätta lärosätenas ansvar för att de studenter som examineras håller tillräckligt hög kvalitet samt att det är en svår avvägning för en rektor att besluta att en lärare eller förskollärare efter upp till fem års utbildning, inte skulle vara lämplig för yrket. *Lärarförbundet* delar uppfattningen att det är lärosätena som ska avgöra när en lärar- eller förskolläraryrket är färdig med sina studier och ska kunna ansöka om legitimation. Även *Lärarnas Riksförbund* anser att det är bättre att lärosätena tar ansvar för att de som examineras uppfyller kraven på lämplighet enligt examensordningen.

Ale kommun anser att förslaget är mycket bra. Det tar enligt kommunen mycket tid att skriva de intyg avseende introduktionsperioden som krävs enligt den nuvarande ordningen, vilket har lett till att det är svårt att få mentorer. Kommunen tror att förslaget kommer att medföra att det blir lättare att få lärare att ställa upp som mentorer.

SKL anser att ett villkor mindre för att uppfylla villkoret för lärare och förskollärare är positivt ur ett lärarförsörjningsperspektiv. En förutsättning är enligt SKL bl.a. att ett försök med lämplighetsprov för att bli antagen till lärarutbildningen införs och att prövningen under den verksamhetsförlagda utbildningen blir tydligare.

Statskontoret tillstyrker förslaget att avskaffa kravet på en genomförd introduktionsperiod som villkor för legitimation, men motsätter sig förslaget om en nationell reglering av introduktionsperioden. Om en sådan period inte ska vara en förutsättning för den statligt reglerade legitimationen anser Statskontoret att det inte finns tillräckliga skäl att reglera den.

Länsstyrelsen i Stockholms län är i allt väsentligt positiv till förslaget och anser att det kan stärka läraryrkets attraktivitet. Länsstyrelsen noterar dock att det inte framgår dels hur tillsyn av huvudmännens uppdrag att anordna introduktionsperiod ska ske, dels hur frågan om legitimation ska hanteras om en lärare befinner sig vara olämplig under introduktionsperioden. *Riksdagens ombudsmän* anser att det bör övervägas vad som händer i fall en introduktionsperiod inte blir genomförd. *Stockholms universitet* har liknande synpunkter.

Statens skolverk och *Statens skolinspektion* avstyrker förslaget. Skolverket anser att de åtgärder med avseende på lärarutbildningen som regeringen har aviserat bör bli verklighet innan kravet på godkänd introduktionsperiod som villkor för legitimation tas bort. Enligt Skolinspektionen är enbart en lärarexamen inte tillräcklig för att kunna avgöra om en lärare kan anses lämplig för yrket. Skolinspektionen har inte något att invända mot att andra möjligheter att bedöma en lärares lämplighet än en introduktionsperiod övervägs, men menar att nuvarande bestämmelser måste finnas kvar innan eventuella alternativa lösningar finns på plats. *Sveriges elevkårer* delar denna uppfattning. Även *Barnombudsmannen* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Färre villkor för legitimation

Som framgår av avsnitt 4 är huvudregeln i skollagen att endast den som är legitimerad får anställas som lärare eller förskollärare utan tidsbegränsning och att det för legitimation krävs, förutom en behörighetsgivande examen, att läraren eller förskolläraren med tillfredsställande resultat har genomfört en introduktionsperiod om minst ett läsår eller motsvarande på heltid inom undervisning som i huvudsak svarar mot examen och i övrigt är lämplig att bedriva undervisning. Av behörighetsförordningen framgår att en lärare eller förskollärare som ansöker om legitimation till ansökan ska foga ett yttrande eller intyg över sin lämplighet att undervisa. Yttrandet eller intyget ska ha utfärdats av rektorn eller förskolechefen vid den eller de skolor eller förskolor där

läraren eller förskollärare har genomfört sin introduktionsperiod eller har tjänstgjort. Av yttrandet ska det framgå om läraren eller förskolläraren bedöms lämplig att bedriva undervisning.

Som nämnts i avsnitt 4 har ändringar i skollagen och behörighetsförordningen, som innebär att vissa lärarkategorier undantas från kravet på introduktionsperiod, trätt i kraft den 1 december 2013. Vid remissbehandlingen av den promemoria som låg till grund för ändringarna i skollagen framkom synpunkter om praktiska tillämpningsproblem när det gäller kravet på en genomförd introduktionsperiod som villkor för legitimation. Detta krav innebär att nyexaminerade lärare och förskollärare är hänvisade till tidsbegränsade anställningar, vilket kan medföra svårigheter för lärare och förskollärare att få en anställning i skolväsendet direkt efter sin examen. Trots en väl genomförd utbildning kan det alltså uppstå en situation där lärare och förskollärare inte har möjlighet att inom rimlig tid få sin legitimation. I nu remitterad promemoria görs bedömningen att detta kan medföra att färre väljer lärar- och förskolläraryrket.

I budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utgiftsområde 16 s. 54) har regeringen aviserat att den avser att särskilt granska kvaliteten inom de verksamhetsförlagda delarna av lärar- och förskolläraryrket och att det ska utredas hur en förtydligad bedömning av studentens prestationer under den verksamhetsförlagda utbildningen med en flergradig betygsskala ska kunna utformas samt hur en sådan förändring skulle kunna genomföras. Detta för att ytterligare motivera studenter, lärosäten och skolor att prioritera arbetsinsatser kopplade till dessa delar av utbildningarna. Regeringen har i nämnda proposition även föreslagit att krav på att den som antas till utbildning som leder till en förskolläraryrket, grundläraryrket, eller ämnesläraryrket ska få ställas i en försöksverksamhet vid vissa statliga universitet och högskolor. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2013/14:UbU1, rskr. 2013/14:104).

I promemorian görs bedömningen att nämnda åtgärder och förslag till förändringar sammantaget innebär att behovet av en bedömning av lärarens eller förskollärarens lämplighet under introduktionsperioden kan förväntas minska. Med hänsyn härtill och till de problem som finns för nyexaminerade lärare och förskollärare att få anställningar utan tidsbegränsning föreslås i promemorian att kravet på en genomförd introduktionsperiod och det därmed sammanhängande lämplighetskravet för att få en legitimation ska tas bort. Som närmare utvecklas nedan kombineras detta förslag med ett förslag att en huvudman ska vara skyldig att se till att en nyanställd lärare eller förskollärare som har en behörighetsgivande examen och som är ny i yrket genomför en introduktionsperiod.

En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget. *Stockholms universitet*, *Södertörns högskola*, *Sveriges Skolledarförbund*, *Lärarnas Riksförbund* och *Läraryrket* är eniga om att det är lärosätena som bör ta det slutliga ansvaret för examinering av lärare och förskollärare. Sveriges Skolledarförbund framhåller att det är en svår uppgift för en rektor att, i samband med att ett intyg för en introduktionsperiod ska skrivas, fatta beslut om att en lärare inte är lämplig för sitt yrke eftersom ett sådant beslut i praktiken innebär ett

näringsförbud. *Ale kommun* anser att det tar mycket tid att skriva de intyg avseende introduktionsperioden som krävs enligt den nuvarande ordningen och att detta har lett till att det är svårt att få tag på mentorer. Kommunen tror att förslaget kommer att innebära att det blir lättare att få lärare att åta sig uppdrag som mentorer. *Läraryrket* och *Lärarnas Riksförbund* bekräftar att det finns en oro hos deras medlemmar över att kravet på en genomförd introduktionsperiod som villkor för legitimation försenar och försvårar anställningar utan tidsbegränsning. *Läraryrket* anför vidare att deras medlemmar upplever den nuvarande ordningen som rättsosäker och att arbetsgivare har andra verktyg om en anställd inte sköter sig. Några remissinstanser, bl. a. *Statens skolverk* och *Statens skolinspektion*, avstyrker dock förslaget. De anser att det finns risk för att ett borttagande av kravet på en genomförd introduktionsperiod som villkor för legitimation kan leda till att fler olämpliga lärare kommer att börja undervisa och att de åtgärder med avseende på lärarutbildningen som regeringen har aviserat bör bli verklighet innan kravet på en godkänd introduktionsperiod tas bort.

När det gäller det arbete avseende lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna som redan har gjorts och det arbete som pågår vill regeringen framhålla följande. Fyra nya examina, grundläraresexamen, ämnesläraresexamen, yrkesläraresexamen och förskolläraresexamen infördes 2011. I examensordningen i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) anges vilka krav som ska uppfyllas för en viss examen. I centrum för de nya examina står krav på såväl gedigna ämneskunskaper som pedagogisk skicklighet. Dessa krav nås genom teoretiska och verksamhetsförlagda utbildningsdelar. Jämfört med 2001 års lärarutbildning finns i examensbeskrivningarna för de nya examina fler och tydligare krav. Bland annat ställs tydliga krav på att de nya lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna ska omfatta 30 högskolepoäng verksamhetsförlagd utbildning inom relevant verksamhet och ämne för att på bästa sätt ska förbereda studenten för yrkeslivet. Respektive högskola eller universitet ansvarar för att pröva om studenten uppfyller kraven i examensbeskrivningarna och därmed få en examen. Den första kullen studenter som läst de nya utbildningarna kommer att examineras 2015.

Från och med 2013 har vidare extra medel om 94 miljoner kronor årligen avsatts i statsbudgeten för att höja kvaliteten i den verksamhetsförlagda delen av utbildningen. Som ett led i detta arbete har regeringen den 14 januari 2014 beslutat om förordningen (2014:2) om försöksverksamhet med övningskolor och övningsförskolor inom lärar- och förskolläraryrkesutbildningar. Försöksverksamheten syftar till att ytterligare höja kvaliteten på den verksamhetsförlagda utbildningen bl.a. genom att säkerställa kvaliteten på handledningen och kontakterna mellan aktuellt lärosäte och de skolor och förskolor vid vilka studenterna genomför sin verksamhetsförlagda utbildning. Därutöver pågår arbete med de ovan nämnda och i budgetpropositionen för 2014 aviserade åtgärderna avseende lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna.

Regeringen delar remissinstansernas uppfattning att det behövs någon form av lämplighetsprövning innan en lärare eller förskollärare kan få en legitimation. Även om det befintliga kravet på en introduktionsperiod som villkor för legitimation innebär en kvalitetssäkring av lärarens eller

förskollärarens lämplighet att bedriva undervisning, så bedömer regeringen att de negativa effekterna av kravet som har framkommit väger tyngre. Regeringen anser därför, i likhet med bl.a. *Stockholms universitet*, *Södertörns högskola*, *Sveriges Skolledarförbund*, *Lärarnas Riksförbund* och *Läraryrkesförbundet*, att bedömningen av lärarens eller förskollärarens lämplighet i första hand bör göras i samband med utbildningen. Som framgått ovan har mycket redan gjorts för att skärpa kraven i lärar- och förskolläraryrkesutbildningen och för att höja kvaliteten i de verksamhetsförlagda utbildningsdelarna och ytterligare arbete pågår i syfte att förstärka prövningen av studenternas kunskaper och förmågor under utbildningen.

Förslaget att avskaffa kravet på en genomförd introduktionsperiod som villkor för legitimation innebär inte att det kommer att saknas möjligheter att ingripa mot olämpliga lärare efter att de har fått legitimation. Som *Sveriges Skolledarförbund* har påpekat har Lärarnas ansvarsnämnd en viktig funktion i detta hänseende. Nämnden prövar bl.a. efter anmälan av Statens skolinspektion frågor om lärares och förskollärares fortsatta rätt att inneha legitimation och om varning ska meddelas (27 kap. 4 § skollagen). En varning kan meddelas bl.a. om läraren eller förskolläraren varit oskicklig i sin yrkesutövning eller på annat sätt visat sig mindre lämplig att bedriva undervisning. I svårare fall kan nämnden återkalla en legitimation (2 kap. 23 § skollagen).

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att en genomförd introduktionsperiod inte längre ska utgöra ett krav för legitimation utan att legitimation ska kunna meddelas direkt efter en grundläraresexamen, ämnesläraresexamen, yrkesläraresexamen och förskolläraresexamen.

Krav på introduktionsperiod för nyanställd

Enligt gällande rätt ska en huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som önskar genomföra en introduktionsperiod för att kunna ansöka om legitimation se till att läraren eller förskolläraren får genomföra denna (4 kap. 1 § behörighetsförordningen). Även om det föreslås att en introduktionsperiod inte längre ska vara ett krav för legitimation är det viktigt att en lärare eller förskollärare får stöd av en mentor när han eller hon påbörjar sin första anställning i yrket. I promemorian föreslås därför att en huvudman som har anställt en lärare eller en förskollärare som har en behörighetgivande examen som huvudregel ska vara skyldig att se till att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsperiod inom undervisning som i huvudsak motsvarar hans eller hennes examen i omedelbar anslutning till anställningens påbörjande, om inte läraren eller förskolläraren tidigare har genomfört en sådan period. Eftersom introduktionsperioden ska avse undervisning som i huvudsak motsvarar lärarens eller förskollärares examen bör enligt promemorian huvudmannens skyldighet att se till att en nyanställd lärare eller förskollärare genomför en introduktionsperiod inte gälla om läraren eller förskolläraren anställs för att bedriva viss undervisning som han eller hon inte är behörig för. Om läraren eller förskolläraren inom samma anställning övergår till att bedriva undervisning för vilken han eller hon är behörig ska dock huvudmannen se till att läraren eller förskolläraren får en introduktionsperiod. Enligt förslaget ska nu nämnda krav regleras i skollagen

och regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om introduktionsperioden och om undantag från kravet på en sådan period. Förslaget innebär att en lärare eller förskollärare som genomför en introduktionsperiod fortsättningsvis i normalfallet kommer att vara legitimerad och därmed ansvara för undervisning och, i förekommande fall, för betygssättning.

Statskontoret, som tillstyrker förslaget att avskaffa kravet på en genomförd introduktionsperiod som villkor för legitimation, motsätter sig förslaget om en nationell reglering av introduktionsperioden. Om en sådan period inte ska vara en förutsättning för den statligt reglerade legitimationen anser Statskontoret att det inte finns tillräckliga skäl att reglera den. Myndigheten anser att förslaget kan innebära ett visst mått av statligt reglerad administration för lärare samtidigt som värdet av regleringen sannolikt är begränsat. Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker dock förslaget eller har inte något att invända mot det. Flera remissinstanser, bl.a. *Lärarnas Riksförbund* och *Läraryrkesförbundet*, lyfter fram att de anser att introduktionsperioden är viktig. Läraryrkesförbundet uttrycker också en oro för att arbetsgivarna inte ser nyutbildade lärare som nyutbildade ute på skolorna utan att nyexaminerade får arbeta som om de vore erfarna.

Utgångspunkten i skollagen är att elever ska få en likvärdig utbildning. En förutsättning för att de ska få det är att lärare och förskollärare ges likvärdiga förutsättningar att utöva sitt yrke på ett kompetent sätt. Regeringen anser därför att det finns ett nationellt intresse av att alla som är nya i lärar- eller förskolläraryrket genomgår en introduktionsperiod. För att säkerställa att så sker bör det även fortsättningsvis finnas en reglering i lag och förordning av introduktionsperioden. Regeringen föreslår således att en skyldighet för huvudmännen att se till att en nyanställd lärare eller förskollärare genomför en introduktionsperiod ska regleras i skollagen huvudsakligen i enlighet med vad som föreslås i promemorian. Där föreslås dock att introduktionsperioden ska avse undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens examen. En lärare kan dock ha behörighet utöver vad som följer av examen och anställas för att undervisa i ämnen som omfattas av den ytterligare behörigheten. Ett krav på att introduktionsperioden ska avse i huvudsak undervisning som svarar mot lärarens examen är inte ändamålsenligt i sådana fall. Introduktionsperioden bör därför avse undervisning som svarar mot lärarens behörighet. Regeringen delar vidare uppfattningen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om introduktionsperioden och om undantag från huvudregeln om introduktionsperiod. Utgångspunkten för dessa föreskrifter bör vara att introduktionsperioden ska ha samma omfattning som i dag.

Flera remissinstanser, bl.a. *Stockholms universitet* och *Länsstyrelsen i Stockholms län*, har ställt frågor om vilken tillsyn som kommer att finnas när det gäller introduktionsperioden och vad som kommer att hända om en huvudman inte uppfyller sin skyldighet i detta avseende. Bestämmelserna om tillsyn över huvudmännen inom skolväsendet i 26 kap. skollagen är tillämpliga i fråga om såväl den nuvarande som den föreslagna regleringen och om en huvudman inte fullgör sina skyldigheter kan Skolinspektionen eller, i fråga om fristående förskolor,

lägeskommunen, bl.a. förelägga huvudmannen att avhjälpa de påtalade bristerna.

Flera remissinstanser, bl.a. *Lärarnas Riksförbund*, *Läraryrket* och *Stockholms universitet* har påpekat vikten av att det sker en uppföljning av hur huvudmännen efterlever sina skyldigheter i nu aktuellt avseende. Regeringen har i Skolinspektionens regleringsbrev för 2014 gett myndigheten ett särskilt uppdrag att i sin regelbundna tillsyn granska hur huvudmän tillhandahåller den introduktionsperiod de är skyldiga att ge lärare och förskollärare det första året i yrket. Granskningen ska bl.a. omfatta hur huvudmännen organiserar sin verksamhet för att säkerställa att lärarna och förskollärarna får mentorer som är legitimerade lärare eller förskollärare.

6 Följdändringar

Regeringens förslag: Bemyndigandet i skollagen för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kraven på en genomförd introduktionsperiod och lämplighet för att legitimation ska kunna meddelas ska tas bort.

De undantag från nu nämnda krav som är införda i lagen om införande av skollagen ändras så att de i stället avser undantag från den föreslagna skyldigheten för en huvudman som har anställt en lärare eller en förskollärare att se till att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsperiod i omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig över förslagen till följdändringar.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 4 finns i 2 kap. 16 b § skollagen ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att legitimation som lärare eller förskollärare får meddelas trots att de krav på behörighetsgivande examen, genomförd introduktionsperiod eller lämplighet att bedriva undervisning som ställs upp i skollagen inte är uppfyllda. Detta gäller i fråga om lärare eller förskollärare med lång erfarenhet av undervisning i skolväsendet, lärare som bedriver undervisning i dans, teater eller rörelse och drama samt lärare som genom en behörighetsförklaring är behörig för ett visst slag av anställning.

Av förarbetena till bemyndigandet framgår att när det gäller lärare och förskollärare med lång erfarenhet av undervisning i skolväsendet och lärare som bedriver undervisning i estetiska ämnen har avsikten varit att undantag endast ska göras från kraven på introduktionsperiod och lämplighet (prop. 2012/13:187 s. 26 f., bet. 2013/14:UbU6, rskr. 2013/14:27). Regeringens förslag innebär att skollagen ska ändras så att det inte längre krävs en introduktionsperiod eller lämplighet att undervisa för att en legitimation ska kunna meddelas. Därmed bör bemyndigandet tas bort i dessa delar.

Bemyndigandet bör dock kvarstå i fråga om regeringens möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från kravet på en behörighetsgivande examen för lärare med en behörighetsförklaring från Skolöverstyrelsen. Föreskrifter om ett sådant undantag har regeringen meddelat i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till behörighetsförordningen.

Övergångsbestämmelser för vissa lärare med äldre utbildning finns, som nämnts i avsnitt 4, i 34 § lagen om införande av skollagen. Där framgår att kraven på genomförd introduktionsperiod och lämplighet att undervisa inte gäller för en lärare eller en förskollärare som dels före den 1 juli 2011 har avlagt en behörighetsgivande examen eller fått ett behörighetsbevis från dåvarande Högskoleverket, dels har arbetat minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare eller med arbetsuppgifter som liknar undervisning inom skolväsendet. Paragrafen innehåller också vissa bestämmelser som avser yttranden och intyg över nämnda tjänstgöring som ska bifogas en ansökan om legitimation.

Eftersom förslagen i denna promemoria innebär att skollagen ska ändras så att det inte längre krävs en introduktionsperiod eller uppställs krav på lämplighet för att en legitimation ska kunna meddelas bör 34 § lagen om införande av skollagen ändras. I stället för att reglera undantag från villkor för legitimation bör den reglera undantag från den föreslagna skyldigheten för en huvudman som har anställt en lärare eller en förskollärare att se till att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsperiod i omedelbar anslutning till anställningens påbörjande. Ändringen bör alltså innebära att en huvudman som anställer en lärare eller förskollärare som avses i 34 § lagen om införande av skollagen inte är skyldig att se till att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsperiod.

7 Ikraftträdande

<p>Regeringens förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 15 juni 2014.</p>
--

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian föreslås att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 15 maj 2014.

Remissinstanserna: *Herrljunga kommun* framför att de ser positivt på att de planerade förändringarna av dessa regler sker snabbt. Detta för att med framförhållning kunna planera nästkommande läsår.

Statens skolverk anför att då förslaget innebär att de lärare och förskollärare som nu genomför sin utbildning kommer att kunna ansöka om legitimation redan i maj kommer Skolverket att få en dramatisk ökning av antal ärenden att handlägga eftersom både fjolårets och årets lärarkullar kommer att ansöka om legitimation under samma period. Detta kommer att medföra långa handläggningstider för de som ansöker om legitimation nu aktuell period.

Skälen för regeringens förslag: För att i närtid ge lärare och förskollärare bättre förutsättningar att kunna bli legitimerade och få en tjänst som legitimerad lärare eller förskollärare är det enligt regeringens mening av största vikt att de föreslagna lagändringarna genomförs så snabbt som möjligt. Som *Herrljunga kommun* framfört ger detta också möjlighet för huvudmannen att i god tid planera verksamheten inför nästkommande läsår. Med hänsyn härtill bör lagändringarna träda i kraft den 15 juni 2014. *Skolverket* har anfört att antalet handlägningsärenden kommer att öka dramatiskt om ändringarna genomförs redan i maj månad. Regeringen bedömer, som nämnts ovan, att det är viktigt att ändringarna genomförs snabbt. Med ett ikraftträdande den 15 juni får dock *Skolverket* ytterligare en månad för att handlägga ansökningarna från bl.a. lärare och förskollärare som fick sin examen förra året.

8 Konsekvenser

Konsekvenser för lärare och förskollärare

Lärare och förskollärare som ännu inte har meddelats legitimation berörs av förslagen i denna promemoria. De kommer att kunna få legitimation på ett enklare sätt än i dag då en genomförd introduktionsperiod och lämplighet inte längre kommer att uppställas som krav för legitimation. Förslaget innebär vidare att tiden från examen till en anställning utan tidsbegränsning kan komma att förkortas. Fritidspedagoger kan under vissa förutsättningar, t.ex. om de har studerat ett undervisningsämne inom ramen för sin examen, få legitimation som lärare. Konsekvenserna av förslagen för dessa blir då desamma som för övriga lärare.

Ekonomiska och andra konsekvenser för kommunerna

Förslaget dels att en behörighetsgivande examen ska vara den enda förutsättningen för att Statens skolverk ska meddela legitimation till en lärare och förskollärare, dels att en huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som huvudregel ska se till att denne i omedelbar anslutning till anställningens påbörjande genomför en introduktionsperiod, om inte han eller hon har genomfört en sådan tidigare, medför inte några ökade kostnader för kommunerna. Som nämnts i avsnitt 4 och 5 ska enligt gällande rätt en huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som önskar genomföra en introduktionsperiod för att kunna ansöka om legitimation, se till att han eller hon får genomföra en sådan period (4 kap. 1 § behörighetsförordningen). En statlig kompensation om 256 miljoner kronor årligen utgår redan till kommunerna för detta, i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen (prop. 2010/11:20, bet. 2010/11:UbU5, rskr. 2010/11:171). Den statliga kompensationen ska fördelas på lika villkor till såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Mot bakgrund av nu gällande reglering i behörighetsförordningen bedöms förslagen inte heller innebära någon ytterligare inskränkning av kommunernas självstyre.

Ekonomiska och andra konsekvenser för enskilda huvudmän

Även de enskilda huvudmännen berörs av förslagen. De enskilda huvudmännen står för 2 724 förskoleenheter enligt Skolverkets officiella statistik för 2012. Det finns 761 skolenheter inom grundskolan och 499 skolenheter inom gymnasieskolan enligt Friskolekommitténs betänkande Friskolesektorn i Sverige (SOU 2013:56). En huvudman kan vara huvudman för flera skolenheter. För läsåret 2011/12 är totalt antal enskilda huvudmän 815. De enskilda huvudmännen får sin ersättning från kommunerna och det som sägs ovan om kommunerna gäller därmed också för de fristående huvudmännen.

Regelrådet har tillstyrkt förslaget eftersom syftet med förslaget uppnås på ett enkelt sätt och bedöms medföra minskade administrativa kostnader för berörda företag. Enligt *Regelrådet* kan dock förslaget om en huvudmans skyldighet att se till att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsutbildning möjligen kunna medföra ökade kostnader för berörda företag. Detta eftersom en huvudman enligt gällande regler enbart är skyldig att erbjuda introduktionsperiod utifrån en lärares och förskollärares önskan och att förslaget innebär att en introduktionsperiod blir obligatorisk. Nuvarande regelverk har visserligen det innehåll som *Regelrådet* anger. Eftersom en lärare eller förskollärare enligt gällande rätt inte kan få legitimation, och därmed inte heller kan få en fast anställning, om inte denne genomfört en introduktionsperiod, gör dock regeringen bedömningen förslaget inte kommer att medföra att antalet lärare och förskollärare som genomgår en introduktionsperiod kommer att öka. Som en jämförelse kan nämnas att *SKL* gör bedömningen att förslaget i sig inte medför några ökade kostnader för kommunerna.

Ekonomiska och andra konsekvenser för staten

För Skolverkets del bör kostnaderna snarast minska eftersom frågan om introduktionsperiod inte längre kommer att behandlas i legitimationsförfarandet.

Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Den föreslagna ändringen innebär att en genomförd introduktionsperiod inte längre ska vara ett villkor för legitimation. En prövning av om en introduktionsperiod eller motsvarande har genomförts kommer alltså inte att vara något som ingår i Skolverkets prövning av utländska yrkeskvalifikationer enligt yrkeskvalifikationsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer) eftersom introduktionsperioden inte kommer att utgöra en kvalifikation som krävs för behörighet att utöva yrket.

Jämställdhet

Då det i skolor och förskolor arbetar såväl män som kvinnor och då förslaget till regeländring gäller lika för båda grupperna bedöms inte förslaget ha någon inverkan på jämställdheten.

Barnkonventionen

Skolans arbete ska ta sin utgångspunkt i barnkonventionen i syfte att stärka respekten, skyddet och främjandet av barns mänskliga rättigheter. Förslagen bedöms inte påverka detta arbete.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

2 kap.

16 §

Statens skolverk ska efter ansökan meddela legitimation till en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen.

Skolverket ska efter en sådan ansökan som avses i första stycket eller en ny ansökan komplettera en lärares eller förskollärares legitimation med behörighet utöver behörighet som följer av en examen som anges i första stycket, om han eller hon med tillfredsställande resultat har gått ytterligare behörighetsgrundande utbildning. Detta gäller oavsett när utbildningen har slutförts. På motsvarande sätt ska Skolverket komplettera legitimationen med ytterligare behörighet om läraren eller förskolläraren på annan grund ska anses ha sådan behörighet.

Lärares eller förskollärares behörighet att bedriva undervisning i skolväsendet ska anges på legitimationen.

I paragrafen anges förutsättningarna för att Statens skolverk ska meddela legitimation till en lärare eller förskollärare.

Första stycket ändras genom att kraven på att läraren eller förskolläraren dels ska med tillfredsställande resultat ha genomfört en introduktionsperiod, dels även i övrigt ska vara lämplig att bedriva undervisning, tas bort.

Som en konsekvens av ändringen i första stycket utgår det nuvarande andra stycket, som innehåller bestämmelser om en kortare introduktionsperiod för vissa lärare.

Det nuvarande tredje stycket blir det nya *andra stycket*. I detta stycke ändras den tidigare hänvisningen till första stycket 1 till att avse första stycket eftersom punktuppställningen i det stycket har utgått.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 5.

16 b §

Regeringen får meddela föreskrifter om att legitimation får meddelas trots att kravet i 16 § första stycket inte är uppfyllt när det gäller lärare som genom en behörighetsförklaring är behöriga för ett visst slag av anställning. En sådan legitimation får kompletteras med behörighet enligt 16 § andra stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter i samband med ansökan om legitimation och komplettering av legitimation.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter.

Som en konsekvens av ändringarna i 16 §, som innebär att en genomförd introduktionsperiod och en särskild lämplighetsprövning inte längre krävs för legitimation, utgår bemyndigandet i det nuvarande första stycket som ger regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer möjlighet att meddela föreskrifter om introduktionsperioden och lämplighetsprövningen. Detsamma gäller bemyndigandet i andra stycket för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kravet på genomförd introduktionsperiod och lämplighet för legitimation för vissa lärare. Det som kvarstår av bemyndigandet i det tidigare andra stycket kommer därmed att utgöra paragrafens nya *första stycke*. Det kvarvarande bemyndigandet innebär att regeringen får meddela föreskrifter om att vissa lärare får meddelas legitimation trots att de saknar behörighetsgivande examen. De lärare som avses är sådana lärare som genom en behörighetsförklaring enligt skolförordningen (1971:235) har behörighet för ett visst slag av anställning (se prop. 2012/13:187 s. 15 ff.).

Bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter i samband med ansökan om legitimation och komplettering av legitimation, som tidigare fanns i det tredje stycket, är oförändrat och utgör nu paragrafens nya *andra stycke*.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 6.

22 a §

En huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen ska se till att läraren eller förskolläraren i omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas genomför en introduktionsperiod inom undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens behörighet, om inte läraren eller förskolläraren tidigare har genomfört en sådan introduktionsperiod.

Första stycket gäller inte lärare och förskollärare som anställs för att med stöd av 17 eller 18 § eller föreskrifter som meddelas med stöd av 13 § tredje stycket bedriva viss undervisning utan att vara behörig enligt 13 § första stycket. Om läraren eller förskolläraren inom samma anställning övergår till att bedriva undervisning som han eller hon är behörig för, ska dock huvudmannen se till att läraren eller förskolläraren genomför en sådan introduktionsperiod som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om introduktionsperioden och om ytterligare undantag från första stycket.

Paragrafen är ny.

I *första stycket* regleras skyldigheten för en huvudman inom skolväsendet som har anställt en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen att se till att han eller hon genomför en introduktionsperiod i omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas. Skyldigheten gäller dock inte om läraren eller förskolläraren tidigare har genomfört en sådan introduktionsperiod.

Av *andra stycket första meningen* framgår att huvudmannens skyldighet att se till att en nyanställd lärare eller förskollärare genomför en introduktionsperiod inte gäller om läraren eller förskolläraren med stöd av undantagsbestämmelserna i 17 eller 18 § eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av bemyndigandet i 13 § tredje stycket ska bedriva undervisning som han eller hon är obehörig för. Eftersom

skyldigheten bara gäller lärare och förskollärare som har en behörighetsgivande examen blir detta undantag aktuellt endast om en sådan lärare anställs för att bedriva undervisning inom t.ex. en annan skolform eller andra ämnen eller årskurser än hans eller hennes behörighet avser. Av *andra meningen* framgår att om arbetsuppgifterna ändras till att avse sådan undervisning som omfattas av lärarens eller förskollärarens behörighet, utan att det blir fråga om en ny anställning, så inträder en skyldighet för huvudmannen att se till att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsperiod.

I *tredje stycket* finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om introduktionsperioden och om undantag från första stycket. Sådana föreskrifter kan t.ex. avse introduktionsperiodens längd eller att viss tidigare tjänstgöring jämföras med en genomförd introduktionsperiod.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 5.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

34 §

Huvudmannens skyldighet enligt 2 kap. 22 a § i den nya skollagen gäller inte lärare eller förskollärare som

1. före den 1 juli 2011 har avlagt behörighetsgivande examen eller har fått ett behörighetsbevis av Högskoleverket, och
2. har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare eller med arbetsuppgifter som liknar undervisning inom skolväsendet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag för vissa lärare och förskollärare från bestämmelser i skollagen (2010:800) om krav på bl.a. genomförande av en introduktionsperiod som villkor för legitimation.

Till följd av de föreslagna ändringarna i skollagen, som innebär att en genomförd introduktionsperiod och lämplighet att undervisa inte längre utgör villkor för legitimation som lärare eller förskollärare, ändras bestämmelsen i *första stycket*, så att bestämmelsen i stället reglerar ett undantag från huvudmannens skyldighet att se till att en lärare eller förskollärare i omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas genomför en introduktionsperiod. Ingen ändring är avsedd när det gäller vilka lärare och förskollärare som omfattas.

Det nuvarande *andra stycket* utgår till följd av ändringarna i skollagen. Bestämmelserna behandlas i avsnitt 6.

Sammanfattning av departementspromemorian Ändrade regler om introduktionsperiod och legitimation för lärare och förskollärare U2013/7686/S

I promemorian föreslås ändringar i skollagen (2010:800), lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) och förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (behörighetsförordningen).

Skollagen föreslås ändras så att legitimation ska kunna meddelas direkt efter en lärar- eller förskolläraryxamen. En genomförd introduktionsperiod och kravet på lämplighet att bedriva undervisning ska alltså inte längre vara ett villkor för legitimation. I stället ska en huvudman som anställer en lärare eller förskollärare som har en behörighetsgivande examen som huvudregel vara skyldig att se till att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsperiod i omedelbar anslutning till anställningens påbörjande, om inte läraren eller förskolläraren tidigare har genomfört en sådan period. Detta innebär att även om en introduktionsperiod inte längre ska vara ett krav för legitimation så ska en lärare eller förskollärare genomföra en introduktionsperiod av motsvarande omfattning som i dag. Perioden ska som huvudregel omfatta minst ett läsår eller motsvarande inom undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskolläraryxamens examen.

Av behörighetsförordningen framgår att läraren eller förskolläraren under sin introduktionsperiod ska få stöd av en mentor. Mentorn ska vara legitimerad lärare eller förskollärare. Rektorn eller förskolechefen ska se till att det finns en plan för den nya lärarens eller förskolläraryxamens introduktionsperiod. Dessa bestämmelser bör gälla även i fortsättningen. Det ska tydliggöras att den som utses till mentor ska ha tillräcklig erfarenhet för uppgiften.

Huvudmannens skyldighet att se till att lärare och förskollärare genomför en introduktionsperiod ska inte gälla lärare eller förskollärare som idag kan meddelas legitimation utan att behöva uppfylla kraven på genomförd introduktionsperiod och lämplighet att bedriva undervisning.

Förslagen föreslås träda i kraft den 15 maj 2014.

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)
dels att 2 kap. 16 och 16 b §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 kap. 22 a §, samt
 närmast före 2 kap. 22 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

16 §⁴

Statens skolverk ska efter ansökan meddela legitimation till en lärare eller förskollärare som

1. har behörighetsgivande examen,

2. med tillfredsställande resultat har genomfört en introduktionsperiod om minst ett läsår eller motsvarande på heltid inom undervisning som i huvudsak svarar mot examen, och

3. i övrigt är lämplig att bedriva undervisning.

Introduktionsperioden enligt första stycket 2 ska i stället vara en termin eller motsvarande på heltid om läraren

1. har en examen på forskarnivå eller motsvarande utländsk examen, och

2. har undervisat som lärare vid ett universitet, vid en högskola, inom skolväsendet eller inom motsvarande utbildning i Sverige eller i ett annat land.

Skolverket ska efter en ansökan som avses i första stycket eller en ny ansökan komplettera en lärares eller förskollärares legitimation med behörighet utöver behörighet som följer av en examen som anges i första stycket 1, om han eller hon med tillfredsställande resultat

Statens skolverk ska efter ansökan meddela legitimation till en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen.

Skolverket ska efter en ansökan som avses i första stycket eller en ny ansökan komplettera en lärares eller förskollärares legitimation med behörighet utöver behörighet som följer av en examen som anges i första stycket, om han eller hon med tillfredsställande resultat

⁴ Senaste lydelse 2013:823.

har gått ytterligare behörighetsgrundande utbildning. Detta gäller oavsett när utbildningen har slutförts. På motsvarande sätt ska Skolverket komplettera legitimationen med ytterligare behörighet om läraren eller förskolläraren på annan grund ska anses ha sådan behörighet.

Lärarens eller förskollärarens behörighet att bedriva undervisning i skolväsendet ska anges på legitimationen.

har gått ytterligare behörighetsgrundande utbildning. Detta gäller oavsett när utbildningen har slutförts. På motsvarande sätt ska Skolverket komplettera legitimationen med ytterligare behörighet om läraren eller förskolläraren på annan grund ska anses ha sådan behörighet.

16 b §⁵

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om introduktionsperioden och lämplighetsprövningen enligt 16 § första stycket 2 och 3.

Regeringen får meddela föreskrifter om att legitimation får meddelas trots att *kraven* i 16 § första *eller andra* stycket inte är *uppfyllda* när det gäller *lärare med lång erfarenhet av undervisning i skolväsendet, lärare som bedriver undervisning i dans, teater eller rörelse och drama samt lärare som genom en behörighetsförklaring är behöriga för ett visst slag av anställning*. En sådan legitimation får kompletteras med behörighet enligt 16 § *tredje* stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter i samband med ansökan om legitimation och komplettering av legitimation.

Regeringen får meddela föreskrifter om att legitimation får meddelas trots att *kravet* i 16 § första stycket inte är *uppfyllt* när det gäller *lärare som genom en behörighetsförklaring är behöriga för ett visst slag av anställning*. En sådan legitimation får kompletteras med behörighet enligt 16 § *andra* stycket.

Introduktionsperiod

22 a §

En huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen ska se till att läraren eller förskolläraren i omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas genomför en introduktionsperiod inom undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens examen, om inte läraren

⁵ Senaste lydelse 2013:823.

eller förskolläraren tidigare har genomfört en sådan introduktionsperiod.

Första stycket gäller inte lärare och förskollärare som anställs för att med stöd av 18 § bedriva viss undervisning utan att vara behörig enligt 13 §. Om läraren eller förskolläraren inom samma anställning övergår till att bedriva undervisning som han eller hon är behörig för, ska dock huvudmannen se till att läraren eller förskolläraren genomför en sådan introduktionsperiod som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om introduktionsperioden och om undantag från första stycket.

Denna lag träder i kraft den 15 maj 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

dels att 35 § ska upphöra att gälla,

dels att 34 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kraven i 2 kap. 16 § första stycket 2 och 3 i den nya skollagen gäller inte lärare eller förskollärare som

1. före den 1 juli 2011 har avlagt behörighetsgivande examen eller har fått ett behörighetsbevis av Högskoleverket, och

2. har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare eller med arbetsuppgifter som liknar undervisning inom skolväsendet.

En lärare eller förskollärare som avses i första stycket ska till en ansökan om legitimation föga ett yttrande eller intyg över tjänstgöring enligt samma stycke
2. Ytrandet eller intyget ska ha utfärdats av huvudmannen eller av rektorn eller förskolechefen vid den eller de skolor eller förskolor där läraren eller förskolläraren har tjänstgjort.

34 §⁶

Huvudmannens skyldighet enligt 2 kap. 22 a § i den nya skollagen gäller inte lärare eller förskollärare som

1. före den 1 juli 2011 har avlagt behörighetsgivande examen eller har fått ett behörighetsbevis av Högskoleverket, och

2. har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare eller med arbetsuppgifter som liknar undervisning inom skolväsendet.

Denna lag träder i kraft den 15 maj 2014.

⁶ Senaste lydelse 2013:824.

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av: Riksdagens ombudsmän (JO), Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen, Regelrådet, Barnombudsmannen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Statsskontoret, Göteborgs universitet, Högskolan Kristianstad, Malmö högskola, Mittuniversitetet, Stockholms universitet, Södertörns högskola, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Skolledarförbund, Friskolornas riksförbund, Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet, Sveriges elevkårer, Ale kommun, Gullspångs kommun, Gävle kommun, Hallstahammars kommun, Helsingborgs kommun, Herrljunga kommun, Solna kommun, Sundbybergs kommun, Sundsvalls kommun, Trollhättans kommun, Upplands Väsby kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, AcadeMedia AB, Waldorffederationen, Sverigefinska Riksförbundet. Svenska tornedalingars riksförbund.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med ett yttrande: Myndigheten för handikappolitisk samordning, Sameskolstyrelsen, Mittuniversitetet, Sametinget, Landstinget Gävleborg, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenskt näringsliv, Sveriges elevråd (SVEA), SACO Studentråd, Föräldraalliansen Sverige, Handikappförbunden, Boxholms kommun, Bräcke kommun, Essunga kommun, Färgelanda kommun, Gagnef kommun, Hagfors kommun, Hofors kommun, Jokkmokk kommun, Karlsborgs kommun, Mjölby kommun, Nordanstigs kommun, Norrköpings kommun, Orsa kommun, Ovanåkers kommun, Pajala kommun, Sotenäs kommun, Sundbybergs kommun, Upplands Väsby kommun, Vindelns kommun, Älvdalens kommun, Överkalix kommun, Föreningen Mikaelsskolan i Sollentuna, Magelungen Utveckling AB, Internationella Engelska Skolan i Sverige AB, Riksföreningen Waldorfskolornas Samråd, Sveriges Jiddischförbund, Romano Pasos Research Center, Judiska centralrådet i Sverige, Sverigefinländarnas delegation, Riksförbundet Romer i Europa- Centralförbundet Roma International, Roma Institutet.

Spontant yttrande har lämnats av Waldorflärarhögskolan.